

VEVERSKÁ BÍTÝŠKA ve vzpomínkách pamětníků

Město Veverská Bítýška - Zpravodaj 08/2020 - příloha

zpracovala Ilona Coufalová - kronikář města (ilona.coufalova@atlas.cz)

Paměti pana Josefa Kladivy (pokračování ze Zpravodaje 04/2020)

Zdroj: Pavel Janšta, vnuk pana Kladivy
Zpracovala: Ilona Coufalová, kronikářka

Školáci pionýři zahráli nám na harmoniky krásnou hudbu. Děvčata přednesla básně. Následovalo malé občerstvení a pak jsme si zazpívali. Strávili jsme tak v družné zábavě do 18 hodin. Bylo to pěkné.

Partyzánka Maruška Kudeříková.

Pocházela z moravského Slovácka. Navštěvovala u nás (*ve Veverské Bítýšce*) obchodní jazykovou školu našeho rodáka profesora Smekala. Byla zapojena do osvobozenického hnutí. Když se o ni zajímalo gestapo, předseda místních partyzánů, poštovní úředník Kochta, se obrátil na továrníka Ráčka, aby ji zaměstnal v továrně.

Byl to ročník 1922, který podléhal k práci v Německé říši. Prostřednictvím Pracovního úřadu v Tišnově (předsedou byl Sojka z Deblína) byla Maruška Kudeříková přidělena do Ráčkovy továrny.

Gestapo stále pásl po Marušce a jednoho dne přišel do továrny ji vyšetřovat. Ptali se, kde pracuje, ale továrník Ráček využil lsti a povídá: "Vaším příchodem byla by celá továrna rozrušena, já Vám Kudeříkovu sám do kanceláře přivedu."

Šel za ní a v tichosti ji informoval. Ona všechnu korespondenci zničila. Zapomněla jen jednu obálku v kabelce. Seděli u stolu s gestapem a ona nenápadně tuto obálku s adresou Lanžhot vsunula továrníkovi Ráčkovi. Při výslechu nikoho neprozradila.

Byla pak dána do obchodu (*patřil rovněž panu Ráčkovi*) v Brně. Tam ji gestapo zatklo a byla odvezena do Německa. Zemřela mučednickou smrtí.

Má v naší továrně na nádvoří postaven pomník.

Maruška Kudeříková - partyzánka

Měla svůj podíl, že jsme byli osvobozeni od Hitlerovského nacismu, a že jsme získali zase svobodu. Jest za to uctívána, jako světice.

Čest její památce!

Pocházela ze Strážnice a skončila svůj život v 23. roce.

1973

Počasí

V květnu přišlo několik slabších dešťů. V červnu se pěkně sušila sena. I dvakrát zapršelo na vyprahlou zemi. Byly velké tepelné rozdíly. Třicetistupňová vedra střídána chladným počasím.

Jaroslav Ostrý tragicky zahynul, jako horník v rosickém uhelném revíru při výkonu svého povolání v 28. roce věku svého.

Zůstává po něm manželka a dvě děti - sirotci.

V neděli 27. května měl pohřeb. Doprovodili ho na místní hřbitov též jeho kamarádi ze závodu.

Hornická kapela hrála smuteční pochod.

Peníze zůstaly na stromech.

Naše JZD vlastní i ovocný sad ve Sleštvůvce. Jsou tam jabloně i třešně. Koncem června byl jsem pověřen předsedou JZD, abych třešně ve veřejné dražbě prodal.

Vyhlásil jsem to v místním rozhlase a mimo toho jsem dal oznámení do obchodu, mlékárny a prodejny pečiva. A v nových bytovkách. Bohužel, nebylo zájemců, prodal jsem jen dva stromy.

Krásné sladké třešně otrhali pak zesponu, co mohli dostat někteří obyvatelé sídliště. Ostatní zůstalo na stromech a hejno špačků je poklidilo.

25.7. Započaly žně.

Zpočátku bylo první týden deštivo, ztížilo to sklizeň hrachu. Později krásné počasí urychlilo žňové práce. Obilí sekly 3 kombajny a za týden bylo po žních.

Úroda byla dobrá. Hrách dal 30q na hektar, pšenice 40q a ječmen 50q.

V červenci, srpnu a září bylo velmi suché počasí s nepatrnými srážkami a velká vedra. Brambory jakžtakž ještě narostly, ale kukuřice, jetelina, vojtěška a řepa byly hodně slabší. Takže krmná dávka dobytka bude skromnější.

Odměny v JZD

Předseda JZD Ing. Vrzal 2350 Kčs měsíčně.

Zootechnik Ing. 2050 Kčs

Agronom SZŠ 1910 Kčs

Ekonom Ing. 2050 Kčs

Mechanizátor 2050 Kčs

Pomocná účetní 1350 Kčs

Po splnění plánu předseda 30% a ostatní 25% prémie.

Ceny hospodářských výrobků za 1q:

Pšenice 170 Kčs, ječmen 145-170 Kčs, hrách 550 Kčs, brambory I. tř. 96 Kčs, prům. brambory 50 Kčs, cukrovka čistá váha 25 Kčs za 1q.

Dobytěk na porážku za 1q živé váhy srážka 6% 12.50 Kčs

Užitková kráva 8000 Kčs

Pár dobrých koní 20 - 25000 Kčs

Selata 25 Kčs za 1kg

Traktoristé úkolová práce měs. průměr. mzdy 2000 Kčs

Ošetřovatelé dobytka 15 - 18000 Kčs měsíčně

Nákupní ceny v obchodě

1kg chleba 2,10 Kčs, lepší 3 Kčs

Rohlíky 30 hal. za kus

Pšeničná mouka hladká 1kg za 3,20 Kčs

Polohrubá mouka 3,50 Kčs

Hrubá 3,70 Kčs

Vejce 90 haléřů až 1 Kčs

Maso hovězí i vepřové dle jakosti 25 až 35 Kčs za 1kg

Sádlo 1kg za 24 Kčs

Mléko odtučnělé 1,90 Kčs, plnotučné 3,0 Kčs, máslo 40 Kčs za kg

Uzeniny dle jakosti 25 až 50 Kčs za kg

1litr piva 10° za 2,80 až 4 Kčs

1 litr vína 20 Kčs

1 litr rumu 30 Kčs

Cigarety 20ks za 4 až 7 Kčs

Sodovka-limonáda 70 až 90 hal. 1/7 litru

Papuče 30 až 40 Kčs, pracovní boty Kčs 55 Kčs, lepší košile 180-250 Kčs

Košile 40-90 Kčs

Obleky na svátek 800-1200 Kčs

Bunda a tepláky 70 Kčs

Zedníci na stavbě 12-25 Kčs na hodinu

Pomocní dělníci 10-15 Kčs na hodinu

Materiál:

Cihle 0,90 Kčs kus

Cement 19,60 Kčs

Dvojitá okna z továrny natřená a zasklená 1350 Kčs

Venkovní dveře 900 Kčs

Vrata u garáže 4000 Kčs od místního stolaře

Tovární ceny dělníků jsou tak, jako u JZD. Jenom svobodní mají velké srážky-daň.

Celkově řečeno, lidé dostávají slušné mzdy, peníze nejsou vzácné, ale musí si je lidé zasloužit.

Práce jest většinou úkolová, normy dost tvrdé. Vedoucí funkcionáři mají hodně starostí. Je to shon a chvat, který působí na zdraví. Mrtvička a infarkt nejsou vzácností a v 50-60 letech umírá hodně lidí z duševního přepracování.

V roce 1973 postaveny byly tři paneláky na novém sídlišti na Bítýškách.

Novým obvodním lékařem jmenován Dr. Sedlář.

2.12.

Loučí se s námi pan farář Korec. Působil u nás 15 roků a naši farnost pozvedl. Byl přeložen do Adamova a my farníci jsme se s ním neradi loučili.

Na jeho místo nastoupil pan farář Havel, který působil v Pouzdřanech.

Počasí

Zima začala poměrně brzy. Koncem října a do půli listopadu mrazy až -15°C , pak následovala obleva. Vlivem západního větru bylo proměnlivé počasí s dešťovými, na horách sněhovými přeháňkami. Vánoce byly beze sněhu. Toto mlhavé a sychravé počasí přineslo velkou epidemii chřipky, která řádí ve všech rodinách. Mrazy žádné nebyly a zima úplně mírná v lednu i únoru.

V polovině února v jižních polohách a na Hané seli jařiny. Začátkem března přišla studená fronta od severu, doprovázená mrazy. Začaly se set jařiny a pak následovalo setí řepy a sázení brambor. Panuje velmi suché počasí. Zimní vlaha žádná a celé jaro neprší. Ve studních je málo vody.

1974

1.března začali set jařiny a pak následovalo setí řepy a sázení brambor. Panuje velmi suché počasí, zimní vlaha žádná a celé jaro neprší. Ve studních je málo vody. Do půl dubna bylo téměř letní počasí 20 až 25°C . Po velikonocích se ochladilo, vál studený severák v noci až -4°C .

Vlivem teplého počasí stromy hodně vyrašily a je obava, že květy zmrzly, takže ovoce nebude aneb velmi málo. Na jižní Moravě pomrzla polní zelenina, rané brambory a řepa. V přírodě to všechno žízni, vypadá to na kritický rok 1947.

Po Velikonocích je chystáno lešení na opravu venkovních zdí našeho kostela.

Pokračuje se stavbou dálnice Praha-Brno-Bratislava.

Sloučením JZD je hlavní kancelář ve Veverských Knínicích. U nás (*ve Veverské Bítýšce*) zůstal jen vnuk František, jako farmář, zootechnik Pšikal Mir. A skladník Janšta Fr., starší.

Měsíc máj byl v roce 1974 abnormálně studený a suchý. Obilí a tráva málo obnožily a byly řídké. Koncem května a začátkem června přišly přeháňky a bouřky, které zavlažily vyprahlou zemi.

6. června dokončena a nalíčena venkovní zeď našeho chrámu páně a fary. Pomáhaly hodně bezplatné brigády. Náš pan nadučitel říkával ve škole: "podle upraveného kostela, školy a fary se posuzuje obec".

V půli června dostavily se deště. Při studeném počasí střídaly se přeháňky. Bouřky a stěžovaly tak sklizeň pícnin.

30. června měl v našem kostele primici bohoslovec Ladisl. Dvořák z Chudčic. Na tuto slavnost přišlo i mnoho přespolních věřících.

V červenci převládalo studené a mokré počasí. Žně se opozdily o 14 dní a nepříznivé deštivé počasí stěžovalo žňové práce. Toto vlhké počasí si chválí zelenina a řepa, která bujně roste.

Ale ovoce vlivem březnových mrazů jest jenom poskrovnu.

9. května zahájila provoz podzemní dráha (*metro*) v Praze.

Zpoždění žní mělo svoje následky i ve sklizni brambor a cukrovky. Dále také vlivem kooperace práce vážne a zbývá ještě sklídit, zvláště v horských oblastech, mnoho brambor a řepy. Napadl tam sníh. Na pomoc přijde i vojsko a školáci.

23.11. byla pořádána Sborem pro občanské záležitosti beseda důchodců. Dostalo se nám malé občerstvení a k zábavě přednesli báseň pionýři. Zahráli nám z hudební školy žáci. Pak stará kapela, poštmistr Vojtěch a Jaroslav Popěk na harmoniku a housle. U Přibílů (*Panská hospoda nyní Na Městečku*).

Na žádost pořadatele Pavlouška jsem jim zazpíval tu starosvětskou školní: "vesele si zapějeme".
V družné zábavě jsme strávili celé odpoledne.

Dne 2.12. byl v naší obci otevřen Obchodní dům.

Svaz zahrádkářů uspořádal v kulturním domě přednášku.

Výkupní ceny jablek v roce 1974:

1kg padaných jablek je 1,10 Kčs

II.třída 1,50 Kčs

III.třída 3 Kčs

Obchodní domy:

III.třída 5 Kčs

Cizí jablka (*dovoz z ciziny*) 1 kg 8 až 9 Kčs

Jak vpředu uvedeno byl abnormálně mokrá podzim. Až 13. prosince napadl první sníh. Obloha se vyjasnila a ohlásily se první mrazíky. Panovalo pošmourné teplé počasí s mrholením. V noci malý přímrazek a ve dne teplota nad nulou. Letos jako loni Vánoce beze sněhu.

Lidé kupovali dárky k Ježíškovi, přestože se děti učí ve škole, že žádný Ježíšek není.

Projevuje se snaha náboženství vymýtit. Lidé se bojí do kostela chodit. Jsou zastrašeni. Jezdí auty do cizích kostelů na mši svatou.

U nás o Vánocích bylo napřed méně lidí (*celkový počet obyvatel V.B.*) a kostel býval přeplněn, lidé stávali až před kostelem.

A dnes je o hodně menší návštěva. Přítomno bylo mnoho cizích lidí u stolu Páně.

Mladý kněz Ladislav Dvořák působí v Rajhradě, jako kaplan a má 600 Kčs měsíčně.

V továrně pomocný dělník dostane 2000 Kčs.

Rekapitulace:

Přežili jsme ten rok 1974 celkem v klidu a ve zdraví.

Je práce pro každého a dá se při tom slušně žít. Práce je zmechanizovaná, ale jsou kladeny velké požadavky na lidi. Plány se stále zvyšují, jak v továrnách tak i v JZD. Mnoho lidí odchází z přepracování do důchodu předčasně.

Bezbožecká výchova nese svoje ovoce. Spousta rozvrácených rodin. Rozvody jsou na denním pořádku.

1975

Meteorologové předpověděli, že letos bude leden bez ledu a skutečně. Leden bez ledu a sněhu.

Pošmourné počasí, teplota v noci -2 až -4°C. Až 15.2. přišla studená vlna. Obloha se vyjasnila a trošku přituhlo. 20.2. trochu sněhu. Noční teploty -2 až -8°C, denní +2 až +5°C.

Pošmourné a deštivé počasí ztěžovalo jarní polní práce, které se hodně zpozdily. Měsíc duben byl abnormálně studený. Slunce se nám jen málo ukázalo.

Počasí ve žních bylo dosti deštivé. Kombajny si navzájem vypomáhaly a zrno se sušilo na čističkách. Sklizeň zrna byla o něco nižší než loni.

Dne 14.2. byla u nás v Kulturním domě výroční schůze sloučeného JZD. Byli jsme též pozváni, my staří veteráni. Schůze měla pěknou úroveň. Výsledky hospodaření za minulý rok byly dobré.

Promítlo se to v milionových částkách, jak v příjmu tak i ve vydání. Dosáhlo se pěkných výnosů.

Na rok 1975 se plán, jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě zvýšil.

Odsunuty byly dva páry koní z našeho JZD. Zůstává nám z původních 34 párů koní v naší obci poslední jeden pár.

"Okupanti" z Veverských Knínic odvezli si naše (*z Veverské Bítýšky*) nákladní auto s kterým jsme si na naší farmě přivydělávali.

(pokračování v dalším čísle Zpravodaje)